

UKD 37.016:821

DOI: 10.35619/.vi2.28

Maria Bagrij

doktor nauk pedagogicznych,
profesor nadzwyczajny Katedry Zarządzania i Marketingu,
Przykarpacki Uniwersytet Narodowy im. Wasyla Stefanyka,
Iwano-Frankiwnsk, Ukraina
ORCID: 0000-0002-3506-9900
e-mail: mariya.bagriy@pnu.edu.ua

Iryna Humeniuk

doktor nauk pedagogicznych,
profesor Katedry Edukacji Podstawowej,
Przykarpacki Uniwersytet Narodowy im. Wasyla Stefanyka,
Iwano-Frankiwnsk, Ukraina
ORCID: 0000-0002-0790-6732
e-mail: iryna.humeniuk@pnu.edu.ua

WPROWADZENIE KIERUNKÓW ROZWOJU KONCEPCJI PEDAGOGICZNYCH ORAZ DZIAŁALNOŚCI EDUKACYJNO-WYCHOWAWCZEJ PISARZY UKRAIŃSKICH ZACHODNIEJ UKRAINY DO WSPÓŁCZESNEJ PRAKTYKI PEDAGOGICZNEJ I PEDAGOGICZNEJ

Abstrakcyjny. Naukowa analiza problemu rozwoju idei pedagogicznych i działalności edukacyjnej ukraińskich pisarzy zachodniej Ukrainy (koniec XVIII – lata 30. XX wieku) jest nie tylko istotny, ale także produktywny kierunek współczesnych badań historycznych i pedagogicznych i twórczych poszukiwań praktyków edukacyjnych.

We współczesnej przestrzeni edukacyjnej i pedagogicznej Ukrainy prowadzone są aktywne poszukiwania i testowanie skutecznych środków doskonalenia edukacji i wychowania dzieci i młodzieży w celu wypracowania optymalnych modeli samorealizacji jednostki. Celowa działalność w tym obszarze nauczania przyczynia się także do zaspokajania twórczych potrzeb i żądań nauczycieli oraz do studiowania, systematyzacji i popularyzacji zaawansowanego doświadczenia pedagogicznego.

Celem uczniów – przyszłych nauczycieli – jest zdobycie wiedzy o kierunkach rozwoju myśli pedagogicznej i działalności edukacyjnej pisarzy ukraińskich zachodniej Ukrainy końca XVIII – lat 30. XX wieku. warto podkreślić główne zadania – obiektywną analizę retrodoświadczenia trendów w rozwoju idei pedagogicznych i działalności edukacyjnej pisarzy ukraińskich zachodniej Ukrainy badanego okresu, zwracając uwagę na praktykę wdrażania tego procesu w systemie oświaty, na zajęciach pozalekcyjnych, w systemie oświaty publicznej. Rzeczywistość pedagogiczna narzuca zmianę poglądów na treści i cechy wychowania oraz kompetencje, jakie musi opanować przyszły nauczyciel, uwzględniając zadania szkoły w zakresie rozumienia treściowych cech wychowania – wychowania – rozwoju dzieci w wieku szkolnym, jak również a także systematyzacja idei pedagogicznych i uogólnienie doświadczeń działalności edukacyjnej pisarzy ukraińskich zachodniej Ukrainy

końca XVIII art. - pierwszą trzecią XX wieku w celu uwypuklenia potencjału edukacyjnego i edukacyjnego ich twórczego dziedzictwa w kontekście reformy ukraińskiego systemu edukacji.

Słowa kluczowe: kompetencje, pedagogika, trendy, system edukacji, Zachodnia Ukraina, szkolenie, wychowanie, szkolnictwo.

Sformułowanie problemu. W procesie rozwiązywania postawionych zadań: a) na podstawie analizy literatury naukowej scharakteryzować stan rozwoju problemu badania idei pedagogicznych i działalności oświatowej pisarzy ukraińskich końca XVIII wieku. – pierwsza trzecia XX wieku; b) poznanie znaczenia działalności edukacyjnej pisarzy ukraińskich zachodniej Ukrainy badanego okresu; c) odsłonić istotę i treść poglądów pedagogicznych pisarzy ukraińskich końca XVIII wieku. – 1939; d) przeanalizować rozwój działalności edukacyjnej pisarzy ukraińskich zachodniej Ukrainy w badanym okresie; e) zarysować możliwości wykorzystania idei pedagogicznych i doświadczeń działalności edukacyjnej pisarzy ukraińskich zachodniej Ukrainy końca XVIII wieku. – pierwsza trzecia XX wieku w systemie oświaty narodowej; e) w celu poszerzenia zawodowego światopoglądu, wzbogacenia kultury duchowej przyszłego nauczyciela itp. uczniowie powinni zdobywać wiedzę o istocie i treści idei pedagogicznych pisarzy ukraińskich tego okresu w kontekście ich pracy pedagogicznej, edukacji publicznej, działalność naukowo-badawcza. Przyszli nauczyciele powinni angażować się w podstawowe wartości, kulturę ukraińską poprzez fikcję, poszerzać zainteresowania kulturalne i poznawcze; wszechstronnie wzbogaca duchowo itp [1, s. 234].

Studium dorobku twórczego pisarzy ukraińskich zachodniej Ukrainy końca XVIII wieku. – pierwsza trzecia XX wieku przyczyni się do aktywnej formacji i samorealizacji jednostki we współczesnym świecie; edukacja świadomego narodowo obywatela Ukrainy; kształtowanie i utwierdzanie humanistycznego światopoglądu wartości indywidualnych, narodowych i uniwersalnych; zainteresowanie dziełem sztuki jako fenomenem sztuki słowa, swoistym narzędziem poznawania świata i siebie w nim; podnoszenie ogólnego poziomu nauczania, zapoznawanie ukraińskich uczniów, studentów, pedagogów z twórczością mało znanych postaci pisarzy-pedagogów, których dzieła mogą zająć godne miejsce we współczesnych podręcznikach, elementarzach, podręcznikach i innej literaturze edukacyjnej i referencyjnej; kształtowanie kultury czytania, rozwój gustu estetycznego, umiejętność odróżniania zjawisk prawdziwej kultury klasycznej i masowej; kształtowanie trwałego zainteresowania literaturą ukraińską regionu zachodniego jako znaczącym dobrem duchowym narodu, pełnoprawną sztuką oryginalną, jako ważnym czynnikiem kształtowania się osobowości narodowo świadomej, obywatela-męża stanu; kształtowanie humanistycznego światopoglądu, bogatej duchowo osobowości, o wysokich uniwersalnych wytycznych moralnych i etycznych; badanie literatury ukraińskiej w kontekstach kultury narodowej i światowej, w powiązaniach interdyscyplinarnych; rozwój zdolności twórczych i komunikacyjnych, samodzielnego i krytycznego myślenia, umiejętności udowodnienia własnego zdania; rozwój umiejętności samokształcenia, chęci i zdolności do uczenia się przez całe życie.

Analiza najnowszych badań nad tym problemem. W tym kontekście istnieje potrzeba popularyzacji twórczości dla dzieci i młodzieży Jurija Szkrumelyaka, Antina Lototskiego, Bohdana Lepkiego, Andrija Czajkowskiego, Wołodymyra Radzykiewicza, Sydora

Worobkiewicz, Modesta Lewickiego, Ołeksandra Markusza, Wasyla Pachowskiego, Wasyla Grenitsy Boninty, Ivanki Mariyki Podhiryanka. Dziedzictwo literackie tych pisarzy rodzi palące problemy pedagogiczne, takie jak: kształtowanie charakteru młodego Ukraińca; wychowanie rosnącej osobowości na obywatela-patriotę; formacja czytelnika dziecięcego; wychowanie osobowości dziecka w oparciu o wartości chrześcijańskie itp. Zwróćmy uwagę tylko na niektóre z nich.

Tym samym w warunkach rosyjskiej agresji, aneksji Krymu, działań wojennych na całym terytorium Ukrainy, gdzie Ukraińcy bronią integralności granic swojego państwa, afirmacja idei narodowej nie traci na znaczeniu. Tu przede wszystkim otwierają się ogromne możliwości twórczości poetyckiej strzelców siczowych, a w szczególności twórczości pieśniarskiej, która od stu lat jest ważnym czynnikiem w wychowaniu dzieci, młodzieży i dorosłych na terenach państwowych.

Ważne będzie, aby uczniowie dowiedzieli się, że aktywnymi twórcami tej bohaterskiej epepei byli młodzi ludzie z gimnazjów, seminariów nauczycielskich, plutony, sichowicy, sokoły, studenci lwowskich uniwersytetów, nauczyciele, którzy zgłosili się na ochotnika do USS Legion, bo dla nich Ukraina była ponad wszystko. Pisarze Ususa byli bardzo młodzi, prawie w tym samym wieku: średni wiek fizyczny wynosił 20-22 lata (w 1914 r., kiedy zaczął się formować USS Legion, Wasyl Bobynski miał szesnaście lat, Oleś Babi – 17, Jurij Szkrumelyak – 19, Mychajło Kurach – 19). Roman Kupczyński – 20 lat, Julijan Nazarak – 21 lat, Mychajło Hajworonski – 22 lata, Mykoła Gołubiec – 23 lata, Lewko Lepko – 26 lat), co odcisnęło piętno na jego charakterze i tematyce, ideologii, liryzm dzieł powstałych w okopach. Prawie wszystkie dzieła liryczne braci Bohdana i Lwa Lepkich, Romana Kupczyńskiego, Stepana Czarnieckiego, Mychajła Hajworonskiego i innych autorów stały się pieśniami ludowymi. Tacy bystrzy patrioci-mężowie stanu stali się przedstawicielami nowego typu ukraińskiego odrodzenia narodowego XX wieku, który jest między innymi intelektualistą, wyjątkowo utalentowanym, utalentowanym, pracowitym, niezwykle wielostronnym, bogatym duchowo, pięknym moralnie [Baghriy, s. 420].

Tak wielkie bohaterstwo, tragedia, delikatny liryzm, które dotyczą duszy i serca każdego, budzą ducha narodowego, wzywają do wyrzeczeń w imię wolnego i niepodległego państwa ukraińskiego («Zostaw swoją starą matkę, zostaw swoją miłość, bo jest wielka potrzeba»), poezję pisaną przez dzisiejszych obrońców jej niepodległości na Wschodzie. Jednak naszym zdaniem dzisiaj brakuje takich dzieł, które kształtowałyby bojowego ducha patriotycznego i nawoływały do walki o niepodległość Ukrainy.

Z tego punktu widzenia celowe jest przestudiowanie retrodoświadczenia działalności agitacyjnej i propagandowej Biura Prasowego Ukraińskiej SRR (w 1916 r. utworzono wydziały kroniki historycznej, sztuki użytkowej, wydawnictw, muzyki i śpiewu, aby «przedstawić przed sądem historii dowody aktywnego udziału narodu ukraińskiego w wojnie»). Wśród tych postaci są Roman Kupczyński, Lewko Lepki, Stepan Czarniecki, Mychajło Hajworonski i inni artyści, którzy swoim własnym przykładem nie tylko przyczynili się do poetyckiego rozkwitu ukraińskiego łucznictwa, ale także zachęcali pokojowych Ukraińców do kreatywności.

Cel artykułu. Nowoczesne podejścia naukowe i metodologiczne (hermeneutyczne, synergistyczne, fenomenologiczne itp.) ukształtowały podstawową strategię, logikę analizy bazy badawczej i kluczowych cech poszczególnych jej komponentów. Praca ta jest organicznie uzupełniana przez rozwój operacyjnych ogólnych naukowych, dyscyplinarnych

i interdyscyplinarnych metod i technologii badawczych, które zostały również opracowane przez specjalistów z różnych dziedzin wiedzy (O. Adamenko, S. Arkhipova, V. Ivanov, O. Manaev itp.). Określają taktykę realizacji programu badań metodycznych, podejścia do rozwiązywania konkretnych problemów badawczych, zapewniają rzetelność wiedzy, formułowanie obiektywnie określonych cech i zrównoważonych cech oceny.

Prezentacja głównego materiału badawczego. Dziś skupiamy uwagę uczniów na wizerunku bohatera literackiego Iwana Mazepy. To Bohdan Lepkyi najbardziej przyczynił się do rehabilitacji historycznej postaci ukraińskiego hetmana, bojownika przeciwko jarzmowi moskiewskiemu, do ugruntowania kultu Mazepy jako bohatera narodowego Ukrainy, męża stanu, niezależnego, mądrego władcy, i autorytetem moralnym. , co było wówczas krokiem rewolucyjnym i sensacją literacką. przestrzeni artystycznej i jest dziś niezwykle aktualne [2, s. 244].

Ten ideał wychowawczy – wychowanie dzieci i młodzieży na jednostki świadome narodowo i bogate duchowo, aktywnych patriotów, posiadających cnoty chrześcijańskie, wysokie wartości moralne, dla których najważniejsze jest dobro i niepodległość przyszłego państwa ukraińskiego – realizuje się w Dzieła Ulyana Kravchenko, Katria Grynevicheva, których dzieła poświęcone państwu galicyjsko-wołyńskiemu drugiej połowy XII – początku XIII wieku, panowaniu Romana Mściślawicza, potwierdzają kult bohatera narodowego – księcia-wojownika, księżę-pan, księżę-mąż stanu, głowa państwa, która kieruje wszelkimi wysiłkami jego zjednoczenia i wzmocnienia, księżę-mądry polityk, księżę dyplomata, księżę-mąż wielkiego rycerskiego honoru, godności, dobroci i sprawiedliwości [1, s. 402].

Tego typu utwory tematyczne powinny teraz zająć należne im miejsce w szkolnych programach poświęconych literaturze ukraińskiej, gdyż m.in. służą kształtowaniu świadomości narodowej młodych ludzi, odzwierciedlają walkę narodu ukraińskiego o prawo do własnego państwa i swojej przyszłości, zbudował swoją państwowość, bronił jej przed atakami wrogów i konfliktami wewnętrznymi [2, s. 148].

Na przykład prowadzenie zajęć z młodszymi uczniami i nastolatkami może urzeczywistnić prace dotyczące higieny i zdrowia według spuścizny Jurija Szkrumeliaka, Iwany Błażkiewicza, Marii Pidhirianki, Kostyantyna Małyckiego, Ulany Krawczenki, Modesta Lewickiego itp.; zapoznanie nastoletnich dziewcząt z «szkolnymi opowieściami» Iryny Wilde i Oleny Tsegelskiej, gdyż we współczesnej literaturze ukraińskiej brakuje «prozy dziewczęcej/kobiecej»; czytać i omawiać z chłopcami indywidualne opowiadania Iwana Filipczaka, Antina Lototskiego, Antina Kruszelnickiego, które pełnią rolę swoistej «powieści edukacyjnej»; twórcze wykorzystanie „obrazów scenicznych» Wołodymyra Radzikiewicza, Maryyki Podhiryanki, Kostyantyny Małyckiej, Antina Lotockiego, Wołodymyra Żukowieckiego, Jewgienija Bohenskiego itp., które mają na celu krzewienie miłości do ojczyzny, kształtowanie cnót chrześcijańskich (życzliwość i miłosierdzie), miłość, szacunek do rodziców, starszych, rówieśników), afirmacja wartości rodzinnych, przestrzeganie tradycji ludowych, wychowanie do miłości do pracy i wartości itp.

Badanie etapów i cech scenicznych ewolucji idei pedagogicznych w ukraińskiej działalności edukacyjnej określonego okresu przyczynia się do głębokiego zrozumienia przemian w systemie oświaty i wychowania. Analiza dokonań i trudności, z jakimi borykają się pisarze ukraińscy, pozwala ukazać ich ważną rolę w kształtowaniu narodowego paradygmatu edukacyjnego.

W okresie od końca XVIII w. do lat 30. XX w. kluczową rolę w uwydatnieniu problemów i ideałów oświatowych odegrali ukraińscy pisarze zachodniej Ukrainy. Ich twórczość i koncepcje pedagogiczne odzwierciedlały szeroki wachlarz wyzwań społecznych, politycznych i kulturowych, które zdeterminowały bieg historii regionu.

Jednym z kluczowych tematów, który przyciągnął uwagę pisarzy ukraińskich, była kwestia samoświadomości i samostanowienia narodowego. W swoich pismach analizowali znaczenie edukacji dla kształtowania tożsamości narodowej i opowiadali się za ideą własnego języka jako podstawy edukacji. Koncepcje pedagogiczne odzwierciedlały nie tylko ideały wychowawcze, ale także sposoby ich realizacji w warunkach przemian społeczno-kulturowych.

Ważnym aspektem działalności pedagogicznej pisarzy ukraińskich było pragnienie harmonijnego rozwoju osobowości. Kładli nacisk na kształtowanie nie tylko walorów poznawczych, ale także moralnych i estetycznych. Panowała także tendencja do wykorzystywania doświadczeń narodowych i kulturowych jako podstawy do budowania systemu edukacyjnego.

Systematyczna analiza źródeł i materiałów archiwalnych związanych z działalnością pedagogiczną pisarzy ukraińskich pozwala na identyfikację konkretnych metod i form oddziaływania na procesy edukacyjne. Dalsze badania tych aspektów mogą dostarczyć nowych podejść do opracowania skutecznych strategii nowoczesnej edukacji, a także uwzględnić znaczenie dziedzictwa ukraińskich nauczycieli dla kształtowania polityki edukacyjnej.

Ogólnie rzecz biorąc, naukowa analiza rozwoju idei pedagogicznych i działalności edukacyjnej ukraińskich pisarzy zachodniej Ukrainy w określonym okresie historycznym otwiera szeroką przestrzeń do refleksji i dalszych badań w kontekście kształtowania się środowiska edukacyjnego i narodowej tożsamości kulturowej –postrzeganie».

Wnioski i perspektywy dalszych badań. Tym samym problematyka rozwoju myśli pedagogicznej i działalności edukacyjnej pisarzy ukraińskich na Ukrainie Zachodniej (koniec XVIII – lata 30. XX w.) jest istotna i istotna dla współczesnej edukacji i wychowania. Świadczy o tym zachowanie tradycji, w oparciu o które powstały ogólnokształcące instytucje edukacyjne, które zmieniły swój status, oraz różne formy studiowania koncepcji pedagogicznej i honorowania pamięci artystów (konferencje naukowe, projekty naukowe, wydawanie książek, osobiste nagrody itp.). Twórcze wykorzystanie idei pedagogicznych ukraińskich pisarzy zachodniej Ukrainy badanego okresu przyczyni się do skutecznej reformy nowoczesnego systemu edukacji na Ukrainie i udoskonalenia technologii pedagogicznych w nauczaniu dyscyplin pedagogicznych i literackich.

Wprowadzenie trendów rozwoju idei pedagogicznych i działalności edukacyjnej ukraińskich pisarzy zachodniej Ukrainy do dzisiejszej praktyki edukacyjnej i pedagogicznej może być ważnym krokiem w kierunku doskonalenia systemu edukacji i kształtowania pozytywnych wartości w społeczeństwie. Oto kilka możliwych sposobów realizacji tego zadania: opracowanie i wdrożenie specjalnych programów edukacyjnych obejmujących dzieła ukraińskich pisarzy zachodniej Ukrainy jako obowiązkowy materiał do nauki w szkołach i uczelniach wyższych; zaangażowanie nauczycieli w rozwój metod nauczania opartych na twórczości tych pisarzy; organizowanie wydarzeń literackich, festiwali i konferencji ku czci pisarzy, podczas których poruszane są pedagogiczne i edukacyjne aspekty ich twórczości; tworzenie przestrzeni wymiany doświadczeń pomiędzy nauczycielami i

pisarzami w celu wprowadzania innowacyjnych pomysłów do procesu edukacyjnego; wydawanie podręczników szkoleniowych, materiałów metodycznych i zasobów elektronicznych, które pomogą nauczycielom efektywnie wykorzystywać twórczość pisarzy w praktyce pedagogicznej; rozwój formatów gier do nauki literatury, które przyczynią się do ciekawszego i efektywniejszego uczenia się materiału; współpraca z organizacjami i stowarzyszeniami literackimi w celu wspierania inicjatyw pedagogicznych; współpraca ze środkami masowego przekazu w celu popularyzacji myśli pisarzy ukraińskich i ich wpływu na działalność pedagogiczną; opracowanie materiałów informacyjnych podkreślających wagę wykorzystania dzieł literackich w procesie pedagogicznym.

Działania te mogą przyczynić się do skutecznego wprowadzenia idei pedagogicznych pisarzy ukraińskich zachodniej Ukrainy do praktyki oświatowo-pedagogicznej, przyczyniając się do rozwoju oświaty i wychowania pokoleń świadomych narodowo obywateli.

BIBLIOGRAFIA

1. Baghriy, M. (2020). *Idee pedagogiczne i działalność edukacyjna pisarzy ukraińskich zachodniej Ukrainy (koniec XVIII – lata 30. XX w.): monografia / gen. wyd. Doktor, prof. G. Biławycz. Iwano-Frankowsk: NAIR. 578 s.*

2. Bilavich, H. (2015). *Teoria i praktyka edukacji ekonomicznej uczniów i dorosłych na zachodniej Ukrainie (druga połowa XIX w. – początek lat 40. XX w.) / Halyna Bilavich. Iwano-Frankowsk: NAIR 740 s.*

3. *20 wybitnych ukraińskich nauczycieli. Osobistości w historii pedagogiki narodowej (2002).* / pod red. JESTEM. Bojko Połtawa. 452 s.

4. *Historia pedagogiki (1973).* / pod red M. Hrycenko. Kijów: Szkoła wyższa. 447 s.

REFERENCES

1. Baghriy, M. *Idee pedagogiczne i działalność edukacyjna pisarzy ukraińskich zachodniej Ukrainy (koniec XVIII – lata 30. XX w.): monografia* [Pedagogical Ideas and Educational Activities of Ukrainian Writers of Western Ukraine (the end of the 18th 1930s): a monograph] / gen. wyd. Doktor, prof. G. Biławycz. Iwano-Frankowsk: NAIR, 2020. 578 s. [in Ukrainian]

2. Bilavich, H. *Teoria i praktyka edukacji ekonomicznej uczniów i dorosłych na zachodniej Ukrainie (druga połowa XIX w. – początek lat 40. XX w.)* [Theory and Practice of Economic Education of Students and Adults in Western Ukraine (Second Half of the 19th century – early 1940s)] / Halyna Bilavich. Iwano-Frankowsk: NAIR, 2015. 740 s. [in Ukrainian]

3. *20 wybitnych ukraińskich nauczycieli. Osobistości w historii pedagogiki narodowej* [20 outstanding Ukrainian Teachers. Personalities in the History of National Pedagogy] / pod red. JESTEM. Bojko Połtawa, 2002. 452 s. [in Ukrainian]

4. *Historia pedagogiki* [History of Education] / pod red M. Hrycenko. Kijów: Szkoła wyższa, 1973. 447 s. [in Ukrainian]

**IMPLEMENTATION OF THE DIRECTIONS OF DEVELOPMENT OF
PEDAGOGICAL CONCEPTS AND EDUCATIONAL ACTIVITIES OF WRITERS
OF WESTERN UKRAINE IN MODERN PEDAGOGICAL AND EDUCATIONAL
PRACTICE**

Maria Bahrii

Doctor of Sciences (in Pedagogy),
Associate Professor at Management and Marketing Department of
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,
Ivano-Frankivsk, Ukraine
ORCID: 0000-0002-3506-9900
e-mail: mariya.bagriy@pnu.edu.ua

Iryna Humeniuk

Doctor of Sciences (in Pedagogy),
Professor at Primary Education Department of
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,
Ivano-Frankivsk, Ukraine
ORCID: 0000-0002-0790-6732
e-mail: iryna.humeniuk@pnu.edu.ua

Abstract. The scientific analysis of the problem of development of pedagogical ideas and educational activities of Ukrainian writers of Western Ukraine (the end 18th – 30s of the 20th century) is not only relevant, but also a productive direction of modern historical and pedagogical research and creative searches of educational practitioners.

The modern educational and pedagogical space of Ukraine is actively searching for and testing effective means of improving the education and upbringing of children and youngsters in order to develop optimal models of self-realisation. Targeted activities in this area of education also help to meet the creative needs and demands of teachers and to study, systematise and promote best teaching practice.

In order for students – future teachers – to acquire knowledge about the trends in the development of pedagogical ideas and educational activities of Ukrainian writers of Western Ukraine in the end of the 18th – 30s of the 20th century, it is worth highlighting the main tasks – an objective analysis of the retrospective experience of the trends in the development of pedagogical ideas and educational activities of Ukrainian writers of Western Ukraine of the studied period, coverage of the practice of implementing this process in the educational system, in extracurricular activities, and in the system of public education. The pedagogical reality dictates a change in views on the content and features of education and the competences that a perspective teacher should master, taking into account the tasks of the school in terms of understanding the content characteristics of teaching, upbringing and development of students, as well as systematisation of pedagogical ideas and generalisation of the experience of educational activities of Ukrainian writers of Western Ukraine in the end of the 18th – 30s of the 20th century, in order to highlight the educational potential of their creative heritage in the context of reforming the Ukrainian education system.

Keywords: competence, pedagogy, trends, education system, Western Ukraine, education, upbringing, schooling.

**ВПРОВАДЖЕННЯ НАПРЯМІВ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ КОНЦЕПЦІЙ
ТА ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПИСЬМЕННИКІВ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ
В СУЧАСНУ ПЕДАГОГІЧНУ ТА ОСВІТНЮ ПРАКТИКУ**

Багрій Марія

доктор педагогічних наук,
доцент кафедри менеджменту та маркетингу
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ, Україна
ORCID: 0000-0002-3506-9900
e-mail: mariya.bagriy@pnu.edu.ua

Гуменюк Ірина

доктор педагогічних наук,
професор кафедри початкової освіти,
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ, Україна
ORCID: 0000-0002-0790-6732
e-mail: iryna.humeniuk@pnu.edu.ua

Анотація. Науковий аналіз проблеми розвитку педагогічних ідей і просвітницької діяльності українських письменників Західної України (кінець XVIII – 30-ті роки ХХ ст.) є не лише актуальним, а й продуктивним напрямом сучасних історико-педагогічних досліджень та творчих пошуків освітян-практиків.

У сучасному освітньо-педагогічному просторі України здійснюється активний пошук і апробація ефективних засобів удосконалення навчання й виховання дітей та юнацтва задля випрацювання оптимальних моделей самореалізації особистості. Цілеспрямована діяльність у цій ділянці шкільництва сприяє також задоволенню творчих потреб і запитів учителів та вивченню, систематизації і популяризації передового педагогічного досвіду.

З метою здобуття студентами – майбутніми вчителями – знань про тенденції розвитку педагогічних ідей і просвітницької діяльності українських письменників Західної України кінця XVIII – 30-х рр. ХХ ст. варто виокремити головні завдання – об'єктивний аналіз ретродосвіду тенденцій розвитку педагогічних ідей і просвітницької діяльності українських письменників Західної України досліджуваного періоду, висвітлення практики реалізації цього процесу в освітній системі, у позашкільлі, системі громадського просвітництва. Педагогічна реальність диктує зміну поглядів на зміст і особливості освіти та компетенції, якими повинен оволодіти майбутній учитель з урахуванням завдань школи в площині осмислення змістових характеристик навчання–виховання–розвитку школярів, а також систематизування педагогічних ідей та узагальнення досвіду просвітницької діяльності українських письменників Західної України кінця XVIII ст. – першої третини ХХ століття задля виокремлення освітньо-виховного потенціалу їхньої творчої спадщини в контексті реформування української системи освіти.

Ключові слова: компетентність, педагогіка, тенденції, система освіти, Західна Україна, навчання, виховання, шкільництво.

Стаття надійшла до редакції 21.02.2024 р.